

एम0ए0 संस्कृतम् (प्रथमं वर्षम्)
M.A. Sanskrit (Previous)
विस्तृतः पाठ्यक्रमः
Detail of the Core Course for Sanskrit
सत्रम् - द्वितीयम्
Semester -II

आधारभूतपत्रम् (Core paper)

MSA-C211 वैदिकसाहित्यम् (Vaidika-sahityam)

पूर्णाङ्कः -100

सत्रान्तपरीक्षा -70, आन्तरिकपरीक्षा-
30

समयः - 03 होराः (Time : 3 Hours)

सकल-अर्जिताधिभारः **06 (TotalCredit -
06)**

प्रस्तावितः पाठ्यक्रमः (Prescribed Course)

खण्डः (Section) - 1- ऋग्वेदीयसूक्तानि

खण्डः (Section) - 2- अथर्ववेदः (भूमिसूक्तम्, ब्रह्मचर्यसूक्तम्)

खण्डः (Section) -3- यजुर्वेदसामवेदौ

खण्डः (Section) - 4- कठोपनिषद् (प्रथमवल्ली) प्रमुखसंस्काराश्च

पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम् - अस्य पत्रस्य लक्ष्यं ऋग्वेदीयप्रमुखसूक्तानां ज्ञानमथर्ववेदीय पृथिवीसूक्त ब्रह्मचर्यसूक्तप्रतिपादितं राष्ट्रभक्तिब्रह्मचर्यमहिम्नाश्च ज्ञानप्रदानं विद्यते । यजुर्वेदीयसामवेदीयप्रमुखमन्त्राणां ज्ञानेन छात्राणां जीवनोन्नतिविधानञ्च विद्यते।

पाठ्यक्रम-अध्ययनपरिणामाः(Course Outcomes)-

- अस्य पत्रस्य पठनान्तरं छात्राः वेदचतुष्टयवर्णितविविधज्ञानं लप्स्यन्ते। ब्रह्मचर्यमहिम्ना अनाचारनिवृत्तिर्भविष्यति वैदिकराष्ट्रभक्तिभावनया च छात्राः राष्ट्रभक्ताः भविष्यन्ति
- मरणोत्तरंजीवनं ज्ञात्वा नित्यतत्त्वप्राप्तये यतिष्यन्ते,तेन च तेषां जीवनं रागदेषरहितं जीवनं श्रेष्ठराष्ट्रनिर्माणम् भविष्यति।
- संस्काराणां ज्ञानेन श्रेष्ठमानवानां निर्माणं भविष्यति तेन च श्रेष्ठराष्ट्रनिर्माणं भविष्यति ।

घटकानुसारविभागः (Unit- Wise- Division)

खण्डः (Section) - 1

ऋग्वेदीयसूक्तानि

घटकम् (Unit) - 1- ऋग्वेदीयसूक्तानि- अग्निः1/1, विष्णुः1/154, उषा 3/61, सोमः 9/80, ज्ञानम् 10/70

घटकम् (Unit)- 2- ऋग्वेदीयसूक्तानि- यमः10/14, अक्षः 10/34, पुरुषः, 10/06 नासदीयः 10/12

खण्डः (Section) - 2

अथर्ववेदः (भूमिसूक्तम्, ब्रह्मचर्यसूक्तम्)

घटकम् (Unit) - 1- भूमिः (पृथिवी)- सूक्तम् (प्रारम्भिकाः 20 मन्त्राः)

घटकम् (Unit) - 2- ब्रह्मचर्यसूक्तम् (प्रारम्भिकाः 10 मन्त्राः)

खण्डः (Section) - 3

यजुर्वेदसामवेदौ

घटकम् (Unit) - 1- यजुर्वेदः - षोडशाध्यायस्य प्रथमदशमन्त्राः, शिवसंकल्पमन्त्राः (34.1-6)

घटकम् (Unit) - 2-सामवेदः (पवमानकाण्डः पूर्वार्चिकः)- अध्यायः 5, खण्डः 1-2)

खण्डः (Section) - 4

कठोपनिषद् (प्रथमवल्ली), प्रमुखसंस्काराश्च

घटकम् (Unit) - 1- कठोपनिषदः प्रथमावल्ली

घटकम् (Unit) - 2-प्रमुखसंस्कारेषु गर्भाधान-पुंसवन-नामकरण-अन्नप्राशन-मुण्डन-उपनयन-विवाह-संस्काराणां विधयः तेषां वैज्ञानिकता च।

टिप्पणी- उक्तसर्वेषु खण्डेषु व्याख्यात्मकाः आलोचनात्मकाश्च प्रश्नाः प्रच्छद्यन्ते ।

संस्तुतग्रन्थाः -

1. ऋक्-सूक्त-मञ्जूषा (ऋषि दयानन्द एवं आचार्य सायण भाष्य युक्त) - प्रो० महावीरः, गु०का०वि०वि०, हरिद्वार, सत्यम् पब्लिशिंग हाऊस, एन० - 3/25मोहन गार्डन, नई दिल्ली।
2. ऋक्सूक्तसंग्रहः, कृष्णकुमार एवं हरिदत्तशास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठा।
3. ऋग्वेदीय-सूक्त-मंजरी- डॉ०निगम शर्मा।
4. यजुर्वेदभाष्यम्- महर्षि दयानन्दः।
5. वेदभाष्यकारों की वेदार्थ-प्रक्रियायें- डॉ० रामनाथ वेदालंकार।
6. सायण, दयानन्द, ग्रिफिथ आदीनां वेदभाष्याणि।
7. संस्कारविधि, स्वामी दयानन्द सरस्वती, परोपकारिणी सभा, अजमेर
8. संस्कारचन्द्रिका, डा० सत्यव्रत सिद्धान्तालंकार, गोविन्दराम हासानन्द, दिल्ली